

St.prp. nr. 41

(2007–2008)

Om utvidelse av bompengeneinnkrevningen på Kristiansund og Freis fastlandsforbindelse (Krifast) i Møre og Romsdal

*Tilråding fra Samferdsdeparterementet av 15. februar 2008,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Innledning

Samferdsdeparterementet fremmer i denne proposisjonen forslag om utbygging og finansiering av prosjektene Knutset – Høgset på E39 i Gjemnes kommune og Brunneset – Øygarden på rv 70 i Tingvoll kommune i Møre og Romsdal. Prosjektene er i hovedsak forutsatt finansiert med bompenger gjennom en utvidelse av eksisterende innkrevingsordning for Kristiansund og Freis fastlandsforbindelse (Krifast). I tillegg er det lagt til grunn 30 mill. kr i statsmidler i perioden 2010–2013.

Figur 1.1 Kartskisse med oversikt over begge prosjektene og bomstasjonen

2 Bakgrunn

Prosjektet Kristiansund og Freis fastlandsforbindelse, Krifast, ble vedtatt av Stortinget gjennom behandlingen av St.prp. nr. 98 (1984–85). Prosjektet, som ble åpnet for trafikk i juni 1992, ga kommunene Kristiansund og Frei fastlandsforbindelse. Prosjektet omfattet både selve fjordkryssingen som består av undersjøisk tunnel, hengebru og flytebru samt nye tilførselsveier.

Eksisterende bompengordning vil være nedbetalt før sommeren 2008 etter 16 års bompengeneinnkreving slik det var forutsatt i St.prp. nr. 1 (1988–99) da garantisammensetningen for låneopptak på Krifastprosjektet ble endret. Bompengeselskapet, AS Fastlandsfinans, har nå søkt om å få utvide innkrevingsperioden for å finansiere prosjektet Knutset – Høgset på E39. Dette prosjektet, som innebærer bygging av tunnel gjennom Gjemnesaksla, var med i den opprinnelig finansieringsplanen som en av tilførselsvegene i Krifastprosjektet.

I tillegg har bompengeselskapet søkt om å få utvide innkrevingsperioden for å finansiere bygging av prosjektet Brunneset – Øygarden på rv 70 med innkrevde bompenger fra Krifast.

I mai og juni 2005 sluttet Tingvoll, Gjemnes og Frei kommuner og Møre og Romsdal fylkeskommune seg til forslaget om utvidelse av innkrevings-

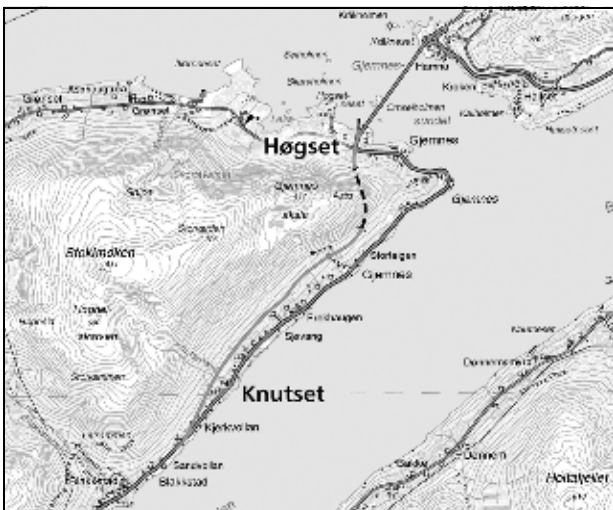
ordningen. Kristiansund kommune har gått imot forslaget.

3 Omtale av utbyggingen

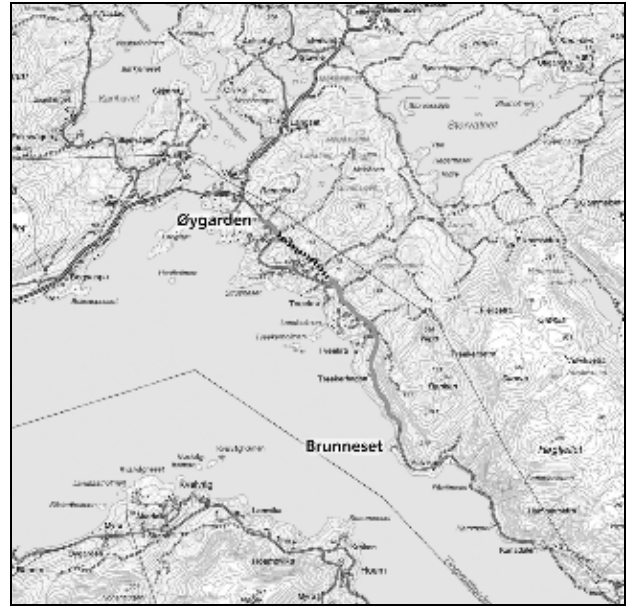
Prosjektet E39 Knutset – Høgset var en del av tilførselsvegene til det opprinnelige Krifastprosjektet, jf. St.meld. nr. 23 (1983–84) og St.prp. nr. 98 (1984–85). Da ble prosjektet omtalt som Gjemnesaksla. Da samferdselskomiteen behandlet St.meld. nr. 23 (1983–84) anbefalte de at prosjektet Gjemnesaksla ble tatt ut av finansieringsplanen på grunn av usikkerhet rundt inntektsutviklingen i Krifastbommen. I St.prp. nr. 1 (1992–93) ble saken fulgt opp på den måten at oppstart av prosjektet ble utsatt i påvente av at man fikk en oversikt over trafikktutviklingen gjennom bomstasjonen. Trafikken gjennom bomstasjonen har i de senere årene økt. Samferdselsdepartementet har lagt til grunn at finansiering av prosjektet skulle behandles på nytt etter gjeldende regelverk, jf. omtalen av garantiansvar i kap. 8.

Det nye prosjektet vil erstatte en strekning på E39 med dårlig standard. Det har også skjedd en del ulykker på strekningen. Den planlagte vegen blir 4,5 km lang, herav 700 m med tunnel. E39 vil med dette bli innkortet med 1,4 km. Det foreligger godkjent reguleringsplan for prosjektet.

Prosjektet rv 70 Brunneset – Øygarden var ikke en del av det opprinnelige Krifastanlegget slik det var definert i St.meld. nr. 23 (1983–84) og i senere stortingsdokumenter, men er nå foreslått finansiert med bompenger fra Krifast. Prosjektet omfatter bygging av en tunnel på 1 050 m og oppgradering av eksisterende veg til stamvegstandard. Det skal i tillegg bygges 260 m gang- og sykkelveg ved

Figur 3.1 Kartskisse E39 Knutset – Høgset

Figur 3.2 Kartskisse rv 70 Brunneset – Øygarden

Øygarden. Det foreligger godkjent reguleringsplan for prosjektet.

4 Kostnadsoverslag og samfunnsøkonomisk nytte av utbyggingen

Kostnadsoverslaget for E39 Knutset – Høgset er på 160 mill. 2007-kr. Dette tilsvarer om lag 164 mill. 2008-kr. Nettonytte for prosjektet er beregnet til om lag -60 mill. kr, og nettonytte over kostnad NN/K er -0,4.

Kostnadsoverslaget for rv 70 Brunneset – Øygarden er på 205 mill. 2007-kr. Dette tilsvarer om lag 210 mill. 2008-kr. Nettonytten er beregnet til om lag -160 mill. kr og nettonytte over kostnad NN/K er -0,8.

Da fylkestinget behandlet bompengesøknaden var det for prosjektet rv 70 Brunneset – Øygarden lagt til grunn et alternativ som var utredet på kommunedelplannivå. Etter fylkestingets behandling fortsatte planarbeidet i Tingvoll kommune. Alternativet med en 450 m lang tunnel som lå til grunn for den lokale behandlingen av bompengesaken ble erstattet med et alternativ med en 1 050 m lang tunnel. Utvidelsen av prosjektet medførte at kostnaden ble om lag dobbelt så høy som de kostnadsanslagene som lå til grunn for fylkestingets behandling av saken. I denne saken er det lagt til grunn at vedtatt reguleringsplan bygges med en kostnad på 210 mill. kr.

5 Bompengesøknad og lokalpolitisk behandling

Det er AS Fastlandsfinans som står for bompengesøknaden som er datert 11.4.2005. Bompengesøknaden har vært lagt frem for de berørte kommunene og Møre og Romsdal fylkeskommune. I den lokalpolitiske behandlingen støtter Møre og Romsdal fylkeskommune og Tingvoll, Frei og Gjemnes kommuner søknaden om bompengefinansiering av de to parsellene. Kristiansund kommune går imot.

Fra 1.1.2008 ble Kristiansund og Frei kommuner slått sammen til en kommune. Alle lokalpolitiske vedtak i denne saken er fattet før kommunesammenslåingen.

I bompengesøknaden var det beregnet at bompengeperioden måtte forlenges med om lag 3 år for å klare å finansiere begge prosjektene. Dette lå til grunn for behandlingen i kommunene og fylkeskommunen.

Fylkestinget behandlet saken i møte den 13.6.2006 og gjorde følgende vedtak:

1. Møre og Romsdal fylke/Tingvoll kommune/Frei kommune/Gjemnes kommune rår til at Krifast blir fullført gjennom bygging av arbeidsavsnitt 5, Knutset–Høgset, i tråd med det mandatet Statens vegvesen og Fastlandsfinans AS fekk frå kommunane, fylkeskommunen og Stortinget. Fylkestinget reknar med byggeperioden er 2007–2008 og at nedbetaling av prosjektet svarar til ein bompengeperiode på ca. 1,7 år.
2. Møre og Romsdal fylkesting tilrår vidare at parsellen Brunneset–Kjervika (Øygarden) på riksveg 70 med venta byggeperiode i 2008–2009 også kan finansierast delvis med bompengar ved at innkrevjingsperioden på Krifast blir forlenga. Fylkestinget føreset at det vert løyvd 30 millionar kroner i statsmidlar i perioden 2010–2015 og at Fastlandsfinans AS får løyve til å forskottere desse. Det er ønskjeleg at refusjonen skjer i 2010.
3. Møre og Romsdal fylke er budd på at det kan komme ein søknad om løyve til å forskottere bygginga av parsellen Tingvoll–Meisingset på riksveg 70 og er i utgangspunktet positiv til at Fastlandsfinans AS sender inn ein slik søknad når den formelt kan handsamast.
4. Dersom det ikkje vert gitt løyve av sentrale styremakter til at Fastlandsfinans AS får forskottere Tingvoll–Meisingset, er fylkestinget samd i at statsmidlane til Brunneset–Kjervika (Øygarden) kan overførast til Tingvoll–Mei-

singset slik at Brunneset–Kjervika (Øygarden) blir finansiert 100 prosent med bompengar.

Vedtakene i fylkeskommunen og i de tre kommunene var likelydende i vedtakets fire første punkter. I tillegg gjorde Tingvoll, Frei og Gjemnes kommuner vedtak om å tilrå at rabatten ved kjøp av kort for beboere på Bergsøya økes til 50 pst. av ordinær takst. Gjemnes og Tingvoll kommuner gjorde vedtak om at det forutsettes at innkrevingen av bompenger stanser når det omsøkte prosjektet er nedbetalt. Gjemnes kommune gjorde i tillegg vedtak om at rabatten på verdikort for liten bil økes til 50 pst. Møre og Romsdal fylke ba i sitt vedtak om at Stortinget merket seg uttalelsen fra de tre kommunene om rabattordningen for beboerne på Bergsøya.

Saken om utbygging og finansiering av rv 70 Tingvoll – Meisingset tas ikke opp i denne saken, jf. omtale i kap. 9.

Kristiansund kommune har i bystyremøte den 2.6.2005 vedtatt å gå imot søknaden. Vedtaket lød slik:

1. Kristiansund bystyre går imot en forlengelse av bompengeperioden på Krifast.
2. Stamveien gjennom Nordmøre, riksvei 70 (Brunneset – Kjervika og Tingvoll – Meisingset) og E39 (Øydegard – Kanestraum fergekai) er de veiprosjekter som prioriteres høyest på Nordmøre.
3. Bystyret ser positivt på at Vegvesenet setter av 30 millioner kroner til strekningsvise prosjekt på rv 70, og forutsetter at prosjektene igangsettes uavhengig av forlengelsen av Krifast eller ikke.
4. Rv 70 må sikres ekstraordinære midler som stamvei. Arbeidet med snarlig realisering av dette veiprosjektet må intensiveres via nært samarbeid mellom berørte kommuner.

6 Trafikkgrunnlag og sammenhengen mellom nytte og betaling

Årsdøgntrafikken gjennom bomstasjonen på Krifast i 2007 var i følge bompengeselskapet på drøyt 3 200 kjøretøy. De siste 2 – 3 årene har det vært en sterk vekst i trafikken. Passeringsstatistikk fra bompengeselskapet viser at trafikkveksten fra ett år til et annet i perioden har variert svært mye. Tallene fra tidligere år viser at perioder med sterk trafikkvekst har vært avløst av perioder med svak eller moderat vekst. Statens vegvesen har med utgangspunkt i den regionale transportmodellen vurdert framtidig trafikkvekst i Krifastanlegget.

Resultatene fra disse beregningene tyder på at den forventede trafikkveksten vil ligge på nivå med fylkesfordelt prognose for Møre og Romsdal fylke, dvs. om lag 1 pst. Med bakgrunn i resultatene fra transportmodellkjøringene har Statens vegvesen lagt til grunn 1 pst. trafikkvekst i bompengeberegningene.

Det planlagte rehabiliteringsarbeidet i Freifjordtunnelen vil kunne påvirke trafikken gjennom bomstasjonen og dermed også bompengerekruteringene. For å ta hensyn til konsekvenser av redusert trafikk som følge av dette arbeidet, er det i bompengeberegningene lagt inn en reduksjon i trafikken på 20 pst i ett år. Rehabiliteringsarbeidene er antatt å vare 1,5 – 2 år.

Siden det er kjent at rehabiliteringen av Freifjordtunnelen skal gjennomføres og at dette vil få konsekvenser for bompengerekruteringen, er det en forutsetning at merkostnadene for bompengeselskapet dekkes inn gjennom forlengelse av innkrevingsperioden. Dette innebærer at bompengeselskapet i dette tilfellet ikke kan kreve refusjon fra staten for å dekke merkostnadene slik standardavtalen legger til grunn.

Sammenhengen mellom betaling og nytte

Sammenhengen mellom trafikantenes betaling og nytte på delparsellene er vurdert ulikt.

Prosjektet E39 Knutset – Høgset: Parsellen har en årsdøgntrafikk på om lag 1 850 kjøretøy. Delprosjektet var opprinnelig definert som en del av Krifastutbyggingen, jf. St.meld. nr. 23 (1983–84). Parsellen var slik sett en del av den infrastrukturen som bompengerekruteringen var ment å finansiere.

Rv 70 Brunneset – Øygarden: Parsellen har en årsdøgntrafikk på om lag 1 000 kjøretøy.

Det er et lokalpolitisk ønske å finansiere begge prosjektene med bompenger fra Krifastanlegget.

Registreringer av trafikken i området viser at i underkant av 20 pst. av de som betaler bompenger i dagens bomstasjon vil ha nytte av prosjektet rv 70 Brunneset – Øygarden. Trafikktallene tyder også på at om lag halvparten av totaltrafikken på denne parsellen ikke betaler bompenger, og får således nytte av prosjektet uten å betale bompenger.

Gjennom St.meld. nr. 24 (2002–2003) har Stortinget forutsatt at de som betaler bompenger skal ha nytte av et bompengeprojekt, og at de som har nytte av prosjektet skal betale bompenger. Også i Eurovignettdirektivet, som er en del av EØS-avtalen, er det en forutsetning at det er sammenheng mellom betaling og nytte.

Statens vegvesen tilrår ikke at prosjektet rv 70 Brunneset – Øygarden finansieres med bompenger fra Krifastanlegget.

7 Bompengerekruteringen

Dagens innkrevingsordning er basert på manuell innkreving av bompenger fra biler og passasjerer. Nettoinntekten fra bompengerekruteringen var i 2006 i overkant av 80 mill. kr. I 2007 har det vært gjennomført en takstøkning. Dette, sammen med at trafikken gjennom bomstasjonen har økt, bidro til at netto bompengerekruteringer i 2007 var på om lag 90 mill. kr.

Takstene i bomstasjonen er:

- Lett bil: kr 68
- Mellomtung bil: kr 230
- Tung bil: kr 390
- Personbillett barn: kr 10
- Personbillett voksen: kr 24
- Moped/motorsykkel: kr 39

I den lokale behandlingen av saken er det lagt til grunn at eksisterende innkrevingsordning og takster beholdes.

Kommunene Tingvoll, Gjemnes og Frei har gått inn for å øke rabattsatsene for beboerne på Bergsøya og for dagpendlere. Statens vegvesen har gått i mot å endre rabattstrukturen for enkelte grupper. Eventuelle endringer i takst- og rabattsystemet må sees i sammenheng med en eventuell større omlegging av takst- og rabattsystemet slik at det samsvarer med gjeldende takstretningslinjer. Dette ønskes ikke lokalt.

8 Finansieringsplan

I den lokale behandlingen av saken var det lagt til grunn et kostnadsoverslag som viste at det ville være tilstrekkelig å utvide bompengerekruteringen med om lag 3 år for å finansiere begge prosjektene. Kostnadene har økt siden saken ble behandlet lokalt. Det har også inntektene fra bompengerekruteringen. Økningene i bompengerekruteringene vil likevel ikke kompensere for hele kostnadsøkningen.

Prosjektet E39 Knutset – Høgset er forutsatt fullfinansiert gjennom innkreving av bompenger i Krifastanlegget med 164 mill. kr. I tillegg finansieres rv 70 Øygarden – Brunneset med bompenger fra Krifastanlegget. Av kostnaden på 210 mill. kr for rv 70 Brunneset – Øygarden bidrar bompenger med 180 mill. kr og staten med 30 mill. kr.

Trafikkforutsetningene framgår av kap. 6. Følgende basisforutsetninger er ellers lagt til grunn i finansieringsanalysen:

- Lånerente: 6,5 pst.
- Årlige innkrevingskostnader: 7 mill. kr.
- Gjennomsnittlig bompengetakst: 82 kr.
- Takstøkning: 1 pst. per år.

Dette gir følgende finansieringsplan, jf. tabell 8.1.

Med disse forutsetningene er det beregnet at bompengeneinnkrevningen må forlenges med om lag 3 år 10 mnd. for å finansiere begge prosjektene.

Det er en forutsetning at byggingen av de nye prosjektene ikke starter opp før bompengeselskapet har nedbetalt eksisterende bompengelån. Dette vil ventelig skje i løpet av våren 2008. I tillegg er det tatt høyde for at kostnadene med nedrigging av bomstasjonen og eventuell nødvendig ombygging av kryssløsningen i bomstasjonsområdet skal betales med bompenger.

Anleggsstart på prosjektet E39 Knutset – Høgset vil da kunne skje i løpet av høsten 2008. Prosjektet rv 70 Brunneset – Øygarden kan startes opp i 2009.

Innkrevingskostnaden for selskapet vil være på om lag 7 mill. kr pr. år

En eventuell kostnadsoverskridelse i anleggsperioden skal dekkes i samsvar med gjeldende retningslinjer for bompengeprojekt. Dette vil si at en kostnadsoverskridelse på inntil 10 pst. dekkes av bompengeselskapet og staten i forhold til partenes andel av finansieringen. Kostnadsoverskridelser ut over 10 pst. skal dekkes av staten via stamveginvesteringene. Ved kostnadsbesparelse benyttes samme prinsipp for fordeling mellom bompengeselskapet og staten som ved kostnadsøkning.

Med utbyggingsomfang for E39 Knutset – Høgset og rv 70 Brunneset – Øygarden på 374 mill. kr og foreslått finansieringsplan, er det beregnet at bompengeneinnkrevningen vil opphøre våren 2012. En kostnadsøkning på inntil 10 pst. vil forlenge innkrevningstiden med om lag 4 måneder.

Garantiansvar

AS Fastlandsfinans har statlig garanti for lån som er tatt opp for å finansiere Krifastprosjektet. Samferdselsdepartementet forutsetter at statens garantiansvar avvikes når de gjennomførte investeringene i Krifast er nedbetalt. Dette innebærer at det statlige garantiansvaret ikke gjøres gjeldende for utvidelsen. AS Fastlandsfinans er orientert om dette i brev av 3.5.2000 fra Samferdselsdepartementet.

«Unntaksordningen med statlig garanti som ble benyttet for KRIFAST-prosjektet kan ikke påregnes videreført ved bygging av Gjemnesakslatunnelen. Under henvisning til sakens forhistorie, anser Samferdselsdepartementet spørsmålet om bygging av denne tunnelen som en ny sak som må behandles etter gjeldende regelverk for bompengefinansiering.»

Fylkeskommunene har ikke stilt garanti for låneopptak. Det er ikke ventet at manglende fylkeskommunal garanti vil gi vesentlig dårligere lånebetingelser for bompengeselskapet.

9 Samferdselsdepartementets vurderinger

E39 Knutset – Høgset var definert som en del av tilførselsvegene i det opprinnelige Krifastprosjektet. Oppstart av dette prosjektet ble utsatt som følge av usikkerhet rundt inntektsutviklingen i Krifastbommen. Det er et lokalpolitisk ønske om å videreføre innkrevingsordningen på Krifast for å finansiere parsellen E39 Knutset – Høgset. Samferdselsdepartementet støtter forslaget.

Rv 70 Brunneset – Øygarden er et nytt prosjekt som søkes finansiert gjennom innkrevde bompenger fra Krifast. Samferdselsdepartementet har merket seg at planene for rv 70 Brunneset – Øygarden har endret seg siden fylkestinget hadde saken oppe til behandling. Den vedtatte reguleringsplanen har fastsatt et prosjekt som er mer enn dobbelt så dyrt som det alternativet som var lagt til grunn for fylkestingets behandling av saken. I grunnlags-

Tabell 8.1 Alle tall i mill. 2008-kroner

	2008	2009	2010	2011	Sum
	Bompenger			Stat	
E39 Knutset – Høgset	20	94	50		164
Rv 70 Brunneset – Øygarden		50	100	30	210

dokumentene til fylkestinget var det lagt inn et regneeksempel som viste at begge prosjektene lot seg finansiere dersom innkrevingsordningen på Krifast ble forlenget med 3 år. Kostnadsøkning på begge prosjektene og forventet svikt i trafikken som følge av rehabilitering av Freifjordtunnelen, gjør at innkrevingsperioden nå er beregnet til 3 år og 10 måneder.

Vegdirektoratet har påpekt at sammenhengen mellom nytte og betaling for prosjektet rv 70 Brunneset – Øygarden er svakere, og anbefaler ikke at prosjektet finansieres med bompenger fra Krifastanlegget.

Av de berørte kommunene har Gjemnes, Frei og Tingvoll kommuner støttet opplegget om videreføring av bompenger, mens Kristiansund kommune har gått i mot.

Samferdselsdepartementet har lagt vekt på at Møre og Romsdal fylkeskommune støtter opplegget. Samferdselsdepartementet viser videre til brev av 19.12.2007 fra fylkesordføreren og ordførerne i Kristiansund, Frei, Tingvoll og Gjemnes til samferdselsministeren der det framgår at de ikke ser noen grunn til ny behandling av saken i berørte kommuner og fylke.

Etter en samlet vurdering vil Samferdselsdepartementet derfor støtte de lokalpolitiske vedtak i fylkeskommunen om en full utbygging av rv 70 Brunneset – Øygarden.

Det legges til grunn at eksisterende takst- og rabattsystem videreføres.

Når det gjelder spørsmålet om forskottering av parsellen rv 70 Tingvoll – Meisingset vil Samferdselsdepartementet påpeke at dette prosjektet ikke er prioritert i Statens vegvesens handlingspro-

gram/planleggingsprogram for stamvegnettet i perioden 2006–2015. Hvorvidt det vil bli gjort tiltak på strekningen i perioden 2010–2019 vil bli avgjort gjennom behandlingen av Nasjonal transportplan for 2010–2019 og utarbeidelsen av påfølgende handlingsprogram.

Samferdselsdepartementet legger til grunn at ordningen med statlig garantiansvar for Krifastprosjektet faller bort når de investeringene som er gjennomført i Krifastprosjektet, er nedbetalt sommeren 2008.

10 Avtale

Etter at Stortinget har gjort vedtak om utvidelse av innkrevingsordningen på Kristiansund og Freis fastlandsforbindelse (Krifast) i Møre og Romsdal for å finansiere prosjektene E39 Knutset – Høgset og rv 70 Øygarden – Brunneset, vil det bli inngått en tilleggsavtale mellom Vegdirektoratet og bompengeselskapet i tråd med gjeldende standardavtale og de forutsetninger som er lagt til grunn i denne proposisjonen.

Samferdselsdepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om utvidelse av bompengerevningen på Kristiansund og Freis fastlandsforbindelse (Krifast) i Møre og Romsdal.

Vi **HARALD**, Norges Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om utvidelse av bompengerevningen på Kristiansund og Freis fastlandsforbindelse (Krifast) i Møre og Romsdal i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag
til vedtak om utvidelse av bompengeneinnkrevningen på
Kristiansund og Freis fastlandsforbindelse (Krifast) i Møre og
Romsdal

I

Stortinget samtykker i at:

Bompengeselskapet får tillatelse til å ta opp lån og kreve inn bompenger til bygging av E39 Knutset – Høgset og rv 70 Brunneset – Øygarden. Villkårene framgår av denne proposisjonen.

II

Samferdselsdepartementet får fullmakt til å inngå avtale med bompengeselskapet og fastsette nærmere regler for finansieringsordningen.

Grafisk produksjon: 07 Gruppen AS

241 333
Trykkast